

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

**אחינו כל בית ישראל התתונים בצרה ובשביה העומדים
בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישיעם
ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעפוד
לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:**

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
320

(לתוספות אתרוג שליש בגודל), ואיבעיא אם הוא שליש שבתוך הדמים כגון אם הקטן נמכר בששה יוסיף שני דינרים או שליש מעל הדמים שיחלוק הדמים לשנים ויוסיף חלק שלישי, למערבא בשם רבי זירא עד אותו שליש שמוסיף משום הידור מצוה אינו נפרע לו בחייו, ומה שיוסיף בהידור מצוה יותר על שליש יפרע לו הקב"ה בחייו.

משנה . מסר שור ובור לחרש שוטה וקטן והזיקו חייב - לריש לקיש היינו שור קשור ובור מכוסה כיון שדרך השור לנתק הקשר מעצמו וכיסוי של בור דרכו שנופל מאליו נמצא שלא שמרו כראוי ולכן חייב אפילו אם החרש התיר השור וגילה הבור (לתוספות משום שדרך החרש שוטה וקטן להתירו ולהסירו), אבל מסר לו גחלת פטור שהדרך שנחלש מאליו ולא היה צריך לחשוב שהחרש ילבה אותו, **לרבי יוחנן** חייב רק אם מסר לו שור מותר ובור מגולה מפני שהשור והבור הזיקו בלי החרש, ופטור אפילו מסר לו שלהבת שהחרש הוא שנטלה והוליקה לגדיש ושרפה ולא מחמת אשו (לתוספות משום שסובר שדרך חרש שוטה וקטן לשמור). **יש אופן שאם הכשיר מקצת הנזק חייב על כל ההיזק** ויתבאר בדף י'.

אינו חייב אלא אם הזיק נכסים של ישראל הדיוט ולא של הקדש ושל הפקר, שור הנזק שנכנס לרשות המזיק והזיקו המזיק פטור, ורשות הנזק והמזיק פעמים חייב ופעמים פטור ויתבאר בדף י"ג-י"ד.

חומר בשור מבור שהשור משלם כופר ושלשים של עבד ואם הרג אדם ונגמר דינו אסור בהנאה ודרכו לילך ולהזיק וחייב על הכלים לשיטת חכמים שבבור פטור על כלים וחייב על שור פסולי המוקדשים שנפדה.

חומר בור מבשור, שתחילת עשייתו לנזק ומועד מתחילתו.

חומר שור מאש שמשלם כופר ושלשים של עבד ואם נגמר דינו אסור בהנאה, וחייב אם מסרו לחרש שוטה וקטן, **חומר באש משור** שמועדת מתחילתה.

חומר באש מבור, שדרכה לילך ולהזיק, ומועדת לאכול בין דבר הראוי לה כגון עצים ובין דבר שאין ראוי לה כגון כלים וליחכה נירו וסכסכה אבניו, **חומר בור מאש** שתחילת עשייתו לנזק מסרו לחרש שוטה וקטן

בבא קמא דף ט'. יום שב"ק פרשת חיי שרה כ"ז חשוון תשפ"ד

יצאו עוררים לשדה בלי אחריות/ שיטת רב הונא ואסי/האחים שחלקו/ הידור מצוה/מסר לחש"ו והזיק/ חומרות בד' אבות

דף ט' - ע"א

הקונה שדה בלי באחריות ויצאו עליה עוררים (יצאו עליה אנסין אינו יכול לחזור אפילו לקח באחריות) עד שלא החזיק בה ותיקן גבולות השדה יכול לחזור בו לאחר שהחזיק בה אינו יכול לחזור בה (לרש"י לאחר שקנאו קנין גמור אינו יכול לחזור, לתוספות יכול לחזור כל זמן שלא הלך על מצריה לראותה ולא נתן כסף), וי"א אפילו אם קנה באחריות שאומר לו המוכר כשיכתבו לך בית דין שטר טירפא שבדין נטלו ממך אשלם לך.

רב הונא ורב אסי תירצו סתירת הפסוקים 'מיטב שדהו' 'וכסף ישיב' שיכול לשלם או עם מיטב בקרקע או עם כסף, ואם אין לו לומדים מריבוי פסוק 'ישיב' שיכול לשלם גם עם סובין (לרש"י לאחר שקנאו קנין גמור אינו יכול לחזור, לתוספות יכול לחזור כל זמן שלא הלך על מצריה לראותה ולא נתן כסף).

שני אחים שחלקו ירושת אביהם אחד נטל קרקע ואחד כספים ובעל חוב אביהם גבה הקרקע ללישנא קמא חוזר ונוטל חצי הכספים מאחיו, **וללישנא בתרא** אומר לו לכן לקחתי כספים שאם יגנבו לא אשתלם ממך ולכן לקחת קרקע שאם יגבה ממנו בעל חוב לא אשלם לך.

שני אחים שחלקו בקרקע אביהם וגבה בעל חוב קרקע של אחד מהם (שהיה אפותיקי שאל"כ אינו יכול לקחת רק חלקו של אחד), **לרב** בטלה מחלוקת שהאחים שחלקו יורשים הם, **לשמואל** איבד חלקו שהאחים שחלקו כלקוחות שלקחו שלא באחריות, **לרב אסי** יחזיר לו או רביע בקרקע או רביע במעות שמסתפק אם כיורשים הם או כלקוחות, וממון המוטל בספק חולקים.

דף ט' - ע"ב

להידור מצוה אין צריך לבזבז שליש ביתו.

להידור מצוה כגון אם מצא שני ספרי תורה לקנות ואחד הדור מחבירו יוסיף שליש דמים ויקח את ההדור

בבא קמא דף י"א . יום ב' פרשת תולדות כ"ט חשון תשפ"ד

**טורח ופחת נבילה/שליא שיצאה/
בכור שמת תוך שלושים/שומא
באחים שחלקו/שומר שמסר לשומר**

דף י"א - ע"א

טורח נבילה להעלותו מהבור - לאחרים על
המזיק הוא שנאמר 'כסף ישיב לבעליו והמת', וכן סובר
אבא שאול שמוטל על השומר שכר להביא ממקום
שמתה שם, שדרש פסוק 'יביאהו עד' שיבא עדודה
לבית דין, ו**תנא קמא** חולק ופירוש הקרא שיביא עדים
שגטרפה באונס ויהא פטור.

גנב וגזל בהמה וכלים ונפתחו אצלו - לעולא
א"ר אלעזר שמין הנבילה והשברים ויחזיר לבעלים
ויסוסי עליהם מה שהיו שוים יותר בשעת גניבה וגזילה,
לרב פפי אין שמין אלא ישלם בהמה וכלים מעולים
והשברים שלו וכן הוא מנהג הדיינים (לתוספות כך הוא מעיקר
הדין שחייב להחזיר הגניבה או דמיה), **לרב ושמואל** אף לשואל
אין שמין, **ולהלכה** אין שמין לגנב ולגזלן, אבל לשואל
שמין.

שליא שיצאה מאשה מקצתה ביום ראשון ומקצתה
ביום שני כיון שאין מקצת שליח בלי ולד שמא רוב
מיחוי הולד יצא באותו מקצת לכן חוששת לטמא
טהרות שתיגע מיום ראשון (לתוס' היינו לאוסרה לבעלה שלענין
טהרות ספק טומאה ברישית החדש טמא וברישית הרבים טהור) **א"ר**
מתחלת למנות אלא מיום השני, וכן **שליא שיצאה**
מקצתה קודם שחיטת הבהמה חוששים ש**מא** היה בו
רובו של העובר והרי זה כילוד ואינו נותר בשחיטת
האם (אפילו מה שבפנים).

דף י"א - ע"ב

בכור אדם שמת תוך שלושים אין פודים אותו
בין מת מעצמו כיון שלא חי חודש ימים, ובין שנהרג
אע"פ שאילו לא נהרג היה חי שנתמעט מפסוק 'אך פדה
תפדה' (לתוספות איירי בחי רק נעשה טריפה).

בהמה גסה ודקה - לחכמים נקנה במשיכה לר"ש
בהגבהה.

האחים שחלקו שמין המלבושים מה שעליהם
בכלל החלק בירושה, ובגדול האחים העוסק בנכסים
אין שמין שניחא להו שילבש מלבושים נאים (ורשות בידם
למחות), ומה שעל בניהם ובנותיהם אין שמין שאין מבזים
אותם לבוא לבית דין (אך בגדי שבת שמין).

שומר שמסר לשומר - לר' אלעזר פטור אפילו
שומר שכר שמסר לשומר חנם כיון שמסרו לבן דעת
(שומר חנם שמסר לשומר שכר ונגבה ונאבדה השומר שכר חייב לבעלים),
לרבא שומר שמסר לשומר חייב אפילו שומר חנם
שמסר לשומר שכר שאומר לו בעל הבית רק לך אני
מאמין בשבועה ולא לו (למעט זה אם השני נאמן יותר מהראשון - פטור).

חייב וחייב על טמון (שק מלא תבואה שנפל בבור משמע מרש"י שחייב
לתוספות הוא בכלל פטור כלים).

בבא קמא דף י'. יום א' פרשת תולדות כ"ח חשון תשפ"ד

**הכשרתי במקצת הנזק/מסר שור
לחמישה בני אדם/ריבה חבילות
בהדלקה של חבירו/חמישה שישבו
ואחד נסמך עליהם/הכהו עשרה בני
אדם/פחת נבילה**

דף י' - ע"א

תנן במשנה הכשרתי במקצת נזקו חבתי
בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו, היינו שחפר אחד
בור של תשעה טפחים ובא אחר והשלימו לעשרה לפי
חכמים האחרון חייב בין מת בו השור בין הוזק, אע"פ
שעשה מקצת ההיזק, ו**שלא כרבי** שסובר שהראשון
חייב בהיזק והשני חייב במיתתו, או שהמשנה גם לפי
רבי ואיירי אם מת שהשני חייב.

מסר שורו לחמשה בני אדם ופשע בו אחד
והזיק ואין השור שמור בלי שמירתו חייב בכל הנזק
שהוא עשה כל ההיזק, ואם השור שמור גם בלי שמירתו
פטור (וכל אחד משלם כפי חלקו, אם חפר עשר טפחים ובא אחר וחפר עוד
טפח פטור).

ריבה חבילות בהדלקה של חבירו וקירבה על
ידי החבילות לגדיש של אחרים ובלי חבילותיו לא היה
נשרף הגדיש חייב בכל הנזק, שהראשון לא עשה כלום
שבלי החבילות היה האש נכבה.

דף י' - ע"ב

חמישה שישבו על ספסל אחד ובא אחד
ונסמך עליהם ולא יכלו לעמוד ונשבר האחרון חייב
שכחו כגופו דמי (ארבעה שישבו על ספסל של אחר ונשבר לרשב"ם
פטורים ששאול לסתם בני אדם והוא כמתה מחמת מלאכה, לפי הר"ר עזריאל
האחרון חייב).

הכהו עשרה בני אדם בעשר מקלות בין בבת
אחת בין בזה אחר זה ומת לחכמים כולם פטורים
שאין ידוע על ידי מי נהרג, שנאמר 'כי יכה כל נפש אדם'
כל הנפש משמע, **לרבי יהודה בן בתירא** בזה אחר
זה האחרון חייב מפני שקירב מיתתו שכל שהוא נפש
משמע.

פחת נבילה משעת מיתה עד העמדה בדין
לניזק, והמזיק משלם מה שהנזק שוה יותר על דמי
הנבילה, וכן דורשים באדם המזיק ואע"ג שהזיק בידיים,
וכן בשומר שכר גם באופן ששכיח, וכן בשור שנגח אע"ג
ששכיח וההיזק נעשה בידיים.

**עבדו או שורו אפותיקי/פרוזבול/
קנין אגב - בקרקע ומטלטלים, קרקע
ועבדים, עבדים ומטלטלים, עשר
שדות בעשר מדינות/היזק בנכסים
שאינן בהם מעילה/כפירה בבהמת
שלמים/קידושין בקדשים**

דף י"ב - ע"א

עשה שורו אפותיקי ומכרו אין בעל חוב גובה ממנו שאין קול שנשתעבד ולא ידעו הלוקחות להיזהר, **עבדו אפותיקי ומכרו** בעל חוב גובה ממנו שיש קול שנשתעבד (וכן מיתומים), **לפי עולא א"ר אלעזר** גובה מיתומים אפילו לא עשה אפותיקי שסובר שעבדים כקרקע, **לרב נחמן** על פי תנאים עבדים כמטלטלים (רק במילי דרבנן כדי לגבות ממשועבד שסובר שעבד לאו דאורייתא ולפרוזבול וקנין אגב אבל לאונאה ושבויה שהוא מדאורייתא כקרקע דמי).

כותבים פרוזבול אם יש ללוה קרקע כדי שלא תישמט החוב בשמיטה שאז לא מחוסר גובינא והקרקע ברשות המלוה, ולא כותבים פרוזבול על עבדים לשיטת התנאים שסוברים שדינו כמטלטלים (כותבים פרוזבול רק על דבר שאי אפשר ללוותו).

מכר לו קרקע ומטלטלים וקנה הקרקע בכסף שטר וחזקה קנה המטלטלים אגב קרקע אפילו אם אין המטלטלים בתוך הקרקע.

מכר לו קרקע ועבדים, החזיק בקרקע קנה העבדים אם עומדים בתוך הקרקע בין אם עבדים כקרקע כיון שניידי אינו דומה למוכר עשר שדות בעשר מדינות שהם מחוברים, ובין אם עבדים כמטלטלים כיון דניידי אין נקנים אגב קרקע אלא אם הם צבורים (בהמות נקנות אגב קרקע אע"ג דניידי משום דאין להן דעת, וקרקע אינו נקנה אגב קרקע אפילו קרקע הסמוכה לתהום ואגבה תקנה העלינה).

מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהם קנה כולם (אם נתן דמי כולם).

מכר לו עבדים ומטלטלים החזיק בעבדים לא קנה מטלטלים, אפילו אם עבדים כקרקע אין מטלטלים נקנים בקניין אגב כיון שהם קרקע הניידי ולא דומים לקרקע שקניין אגב נאמר בו 'ערי מצורות ביהודה', ואם המטלטלים עליו קנה אפילו אם עבדים כמטלטלים שקונה כקניין חצר, ודווקא אם העבד כפות שאינו חצר המהלכת ודומה לחצר (וישן שמשתמרת לדעתו).

דף י"ב - ע"ב

נאמר במשנה שאינו חייב בנזקים אלא בנכסים שאינן בהם מעילה, משמע שכל שאין בהם מעילה אע"פ שהם קדשים חייב לרבי יוחנן איירי במזיק שור שלמים של חבירו שהוא קדשים קלים וכשיטת רבי יוסי הגלילי שקדשים קלים ממון בעלים הוא.

הפקיד בהמת שלמים אצל חבירו וכפר ונשבע

והודה לרבי יוסי הגלילי משלם קרן וחומש ואשם, כיון שקדשים קלים ממון בעלים הוא, ודרש כן מפסוק 'ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו' שכחש בהשם וגם בעמיתו.

המקדש אשה בחלקו בקדשים שזכה לאחר שחיטה בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת, גם לרבי יוסי הגלילי שלאחר שחיטה זכו משולחן גבוה.

כהן שקיבל בכור חי בזמן שבית המקדש קיים אע"פ שהוא קדשים קלים משולחן גבוה זכה ואינו שלו גם לרבי יוסי הגלילי, ובזמן הזה או בזמן הבית בחוץ לארץ שאינו עומד להקרבה הרי הם ממון הכהן ומקדש בהם את האשה.

בבא קמא דף י"ג . יום ד' פרשת תולדות
ב' כסלו תשפ"ד

**וכחש בעמיתו/שור שדחף לבור/
קרבת שלמים ותודה שהזיק/נכסים
המיוחדים/חצר השותפים**

דף י"ג - ע"א

ומעלה מעל בהשם וכחש בעמיתו, שמשמע שיש קדשים שהם ממון בעלים, **לרבי יוסי הגלילי** היינו קדשים קלים, **לבן עזאי** היינו שלמים הגם שטעונה סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק וקל וחומר בכור בחוץ לארץ שאינו עומד להקרבה, ולא מעשר בהמה הגם שהוא קרב שלמים שנאמר 'לא יגאל' והיינו שאינו נמכר שאינו שלו, **לאבא יוסי בן דוסתאי** לא אמר בן עזאי אלא בבכור.

במשנה תנן אם הזיק ממון שאין בהם מעילה חייב לרבא אינו לרבות שחייב אם הזיק שלמים של חבירו אלא פירוש המשנה הוא שחייב על נכסי הדיוט ולא של הקדש.

שור שדחף שור לבור אם המזיק תם בעל השור משלם רביע ואם הוא מועד משלם חצי נזק, **לחכמים** בעל הבור פטור, **לרבי נתן** כל מה שאין מבעל השור גובה מבעל הבור.

שור קרבן שלמים של המזיק (לשיטת רבי יוסי הגלילי שממונו הוא) שהזיק אינו גבוה מבשר של חלק הבעלים כנגד אימורים שהוא חלק גבוה לשיטת **חכמים** שחולקים על רבי נתן ולא אומרים שבשור אחד אומרים שאם אין לשלם מזה משלם מהשני, וי"א שגם **לרבי נתן** דווקא כשמצא שור בבור גובה הכל ממנו משום שאומר אני מצאתי שורי מת בבורך, אבל הכא הלא האימורים הזיק ביחד עם הבשר.

דף י"ג - ע"ב

קרבת תודה שהזיקה הניזק אוכל הבשר והמזיק חייב להביא לחמי תודה.

אין מזיק חייב אלא אם כן הזיק נכסי ישראל.

במשנה תנן שאינו חייב אלא אם כן הזיק נכסים מיוחדים - לרב יהודה למעט שני שוורים של שני בני אדם שהיו רודפים אחר שור של אדם אחד ששניהם פטורים, לברייטא למעט שאם שור הפקר נגח וזכה בו אחר שאין הניזק יכול להוציאו ממנו, לרבינא למעי נגח ואחר כך הקדיש או הפקיר, שצריך שיהא לו בעל אחד משעת נגיחה עד שעת העמדה בדין.

שור הניזק שנכנס לרשות מזיק והזיקו שור של מזיק פטור שאומר המזיק לניזק למה נכנס שורך לרשותי. **חצר השותפים חייבים השותפים זה לזה על נזקי קרן** שלא גרע מרשות הרבים, **ובנזקי שן ורגל - לרב חסדא חייבים** שהוא בכלל ובער בשדה אחר, אע"פ שאינה מיוחדת לניזק כיון שאינו רשות הרבים, **לרב אלעזר פטורים** שאינו בכלל ובער בשדה אחר כיון שאינו מיוחדת לניזק (ועיין דף י"ד).

שומר חנם או שואל או שומר שכר ושוכר שנגח שור השומר לשור משאיל חייב נזק שלם אפילו אם שור המזיק הוא שור תם, ואם נגח שור של המפקיד לשור בעלמא או לשורו של השומר אם קיבל השומר עליו שמירת גופו ולא שמירת נזקיו המפקיד חייב בשור תם חצי נזק ובשור המועד נזק שלם, ואם קיבל עליו השומר שמירת נזקיו השומר חייב, ואם נפרצה בלילה או שפרצה ליסטים יוצאה והזיקה פטור שהוא אונס.

בבא קמא דף י"ד . יום ה' פרשת תולדות ג' כסלו תשפ"ד

רשות הניזק/רשות שניהם/פונדק/יתומים בנזקי אביהם/אונאה/קנס

דף י"ד - ע"א

הזיק המזיק ברשות הניזק - לרבי טרפון אפילו בשור תם חייב נזק שלם **ולחכמים** תם משלם חצי נזק, **ברשות המזיק פטור, רשות של שניהם לשוורים וגם לפירות** חייב קרן תם חצי נזק ומועד נזק שלם ושן ורגל פטור, **רשות שניהם לשוורים ורשות פירות רק לאחד** הוא שדה אחר כלפי אותו שאין השדה מיוחד לו לפירות וחייב על של ורגל.

רשות שניהם לפירות ולא לשוורים - לאביי כיוון שאינה מיוחדת לשוורים הוא שדה אחר וחייב על שן ורגל, **לרבי זירא** כיון שאינה מיוחדת לאחד לפירות אינו בכלל שדה אחר ופטור (חצר השותפים אך מיוחד לאחד לפירות ולשניהם לא לשוורים לכו"ע חייב על שן ורגל).

חצר הפונדק שהזיק זה את זה בשן ורגל הואיל ואינו מיוחד לבני רשות הרבים אלא לאותם הדרים שם הוי בכלל שדה אחר וחייב.

דף י"ד - ע"ב

משנה . פרה שהזיקה טלית וטלית שהזיקה פרה אין אומרים שיטול את הפרה שהזיקה טלית או שיטול הטלית שהזיק פרה אלא שמין הניזקין בכסף וישלמו.

מי שחייב בחיוב נזקין ומת אין גובים מנכסי יתומים אלא אם הניח אביהם קרקע, ולא ממטלטלים שאפשר שהיתומים קנו אותם לאחר מיתת אביהם, ואם תפס הניזק מטלטלים מאביהם כשהיה בחיים לא מוציאים ממנו.

קרקע עבדים ושטרות אין להם אונאה, שאפילו מכרם ביותר משתות מדמיהם אין המוכר חייב להחזיר (עד חצי).

דיני קנסות אין דנים אותו אלא בית דין מומחים ולא בית דין של הדיוטות.

מודה בקנס ואחר כך באו עדים נחלקו אם חייב קנס. **אין מחייבים המזיק** אלא על פי עדים שהם בני חורין ישראלים.

נשים בכלל פרשת נזיקין בין אם הן מזיקים או ניזוקות.

בבא קמא דף ט"ו . יום ו' פרשת תולדות ד' כסלו תשפ"ד

דין אשה בעונש ודינים/חצי נזק קנס או ממון/סכנה בתוך ביתו

דף ט"ו - ע"א

השווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה, ולכל דינים שבתורה, ואם נגח שור את האשה חייב עליה כופר.

חצי נזק - לרב פפא הוא חיוב ממון משום שסתם שוורים לאו בחזקת שימור הם וצריכים שמירה ומן הדין היה צריך לשלם נזק שלם רק התורה חס עליו כיון שהשור עדיין אינו מועד ולכן חייב רק חצי נזק, **לרב הונא בריה דרב יהושע** הוא חיוב קנס שסתם שוורים בחזקת שימור הם ומן הדין היה פטור והתורה קנסו כדי שישמור שורו וכן ההלכה.

במשנה תנן הניזק והמזיק בתשלומים, למ"ד חצי נזק ממונא פירושו שגם הניזק מפסיד כיון שאין המזיק משלם אלא חצי, ולמ"ד חצי נזק קנס פירושו שפחת נבילה שייך לניזק, וכתב בתם אע"פ שאין המזיק משלם כל הנזק ובמועד אע"פ שהמזיק כבר מועד.

המית שורי את פלוני משלם כופר על פי עצמו, עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו, **שורו של פלוני** למ"ד חצי נזק ממונא משלם על פי עצמו, ולמ"ד חצי נזק קנס אינו משלם על פי עצמו.

דף ט"ו - ע"ב

כלב שאכל כבשים גדולים וחתול שאכלה תרנגולים גדולים משונה הוא ותולדה של קרן ותם משלם חצי נזק ולא גובים בבבל ואם תפס אין מוציאים ממנו (לר"ת דווקא תפס המזיק עצמו), ואם לא תפס ואמר קבעו לי זמן שאדון עמו בארץ ישראל קובעים לו ואם לא הלך מנדים אותו (למ"ד חצי נזק ממונא פטור).

לא יגדל כלב רעה ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר 'לא תשים דמים בביתך', ואם העמיד ולא סלק מנדים אותו.